

Advies nr. 28/2018 van 21 maart 2018

Betreft: Advies inzake een voorontwerp van decreet houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht (CO-A-2017-089)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (hierna "de Commissie");

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna AVG);

Gelet op het verzoek om advies van de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ontvangen op 18 december 2017;

Gelet op de bijkomende informatie ontvangen op 13 februari 2018;

Gelet op het verslag van de heer Gert Vermeulen;

Brengt op 21 maart 2018 het volgend advies uit:

Voorafgaande algemene opmerking

De Commissie vestigt er de aandacht op dat er recent nieuwe Europese regelgeving inzake de bescherming persoonsgegevens werd uitgevaardigd: de algemene Verordening betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en de Richtlijn voor Politie en Justitie. Deze teksten verschenen in het Europese Publicatieblad van 4 mei 2016^[1].

De verordening, meestal AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) genaamd, is van kracht geworden twintig dagen na publicatie, nl. op 24 mei 2016 en wordt, twee jaar later, automatisch van toepassing: 25 mei 2018. De richtlijn voor politie en justitie moet via nationale wetgeving omgezet worden tegen uiterlijk 6 mei 2018.

Voor de Verordening betekent dit dat vanaf 24 mei 2016, en gedurende de termijn van twee jaar voor de tenuitvoerlegging, op de lidstaten enerzijds een positieve verplichting rust om alle nodige uitvoeringsbepalingen te nemen en anderzijds ook een negatieve verplichting, de zogenaamde “onthoudingsplicht”. Laatstgenoemde plicht houdt in dat er geen nationale wetgeving mag worden uitgevaardigd die het door de Verordening beoogde resultaat ernstig in gevaar zou brengen. Ook voor de Richtlijn gelden gelijkaardige principes.

Het verdient dan ook aanbeveling om desgevallend nu reeds op deze teksten te anticiperen. En het is in de eerste plaats aan de adviesaanvrager(s) om hier rekening mee te houden in zijn (hun) voorstellen of ontwerpen. De Commissie heeft in onderhavig advies, in de mate van het mogelijke en onder voorbehoud van mogelijke bijkomende toekomstige standpunten, alvast gewaakt over de hoger geschetste negatieve verplichting.

I. VOORWERP EN CONTEXT VAN DE AANVRAAG

1. De Commissie ontving op 18 december 2017 een adviesaanvraag van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin betreffende het voorontwerp van decreet *houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het*

^[1] Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)*

Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad*

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ:L:2016:119:TOC>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2016%3A119%3ATOC>

jeugddelinquentierecht, hierna wijzigingsvoorontwerp. Vervolgens ontving de Commissie op 13 februari 2018 een aangepaste versie van het wijzigingsvoorontwerp.

2. Door de zesde staatshervorming is de aanpak van de jeugddelinquentie naar de gemeenschappen overgeheveld. Die aanpak wordt gedeeltelijk uitgetekend in het voorontwerp jeugddelinquentierecht, waarin de verantwoordelijkheid van de jongere wordt benadrukt.

3. Het parket en de jeugdrechter beschikken over een gedifferentieerd aanbod van maatregelen op de jeugddelinquentie die desgevallend aan de minderjarige kunnen worden opgelegd. Naast de inzet op herstel en begeleiding van de jongere, kan er ook gesanctioneerd worden. Zo kunnen bijvoorbeeld met het oog op de re-integratie van de jongere, voorwaarden worden gesteld, zoals het volgen van een opleiding, een job of het uitoefenen van een zinvolle tijdsbesteding. Als aanvulling of modaliteit van een sanctie wordt gedacht aan de mogelijkheden die moderne technologieën, zoals elektronische monitoring of toezicht, kunnen bieden.¹

4. Het voor advies voorliggend voorontwerp zorgt ervoor dat niet alleen het huidig versnipperd juridisch kader van de jeugdzorg wordt gewijzigd, opgeheven of aangepast, maar tevens dat het voorontwerp jeugddelinquentierecht wordt aangepast. Hoewel alleen advies wordt gevraagd over het wijzigingsvoorontwerp, maakt dus ook het voorontwerp jeugddelinquentierecht deel uit van het advies, aangezien dit laatste door het wijzigingsvoorontwerp wordt gewijzigd.

5. Wat betreft de verwerking van persoonsgegevens gaat de aandacht van de Commissie specifiek uit naar de artikelen 87 tot en met 89 van het wijzigingsvoorontwerp en de overeenstemmende bepalingen in het voorontwerp jeugddelinquentierecht. Door deze artikelen worden, respectievelijk, de artikelen 39/1, 39/2 en 39/3 in het voorontwerp jeugddelinquentierecht ingevoegd. Aangezien het voorontwerp jeugddelinquentierecht pas na 25 mei 2018 van toepassing zal zijn, refereert het wijzigingsvoorontwerp alleen aan het juridisch kader van de AVG.

¹ Memorie van toelichting bij het voorontwerp jeugddelinquentierecht, p. 9.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

A Finaliteit

6. De AVG herhaalt de basisvoorwaarden dat de persoonsgegevens moeten verwerkt worden voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden en niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze mogen verwerkt worden (artikel 5.1, b), AVG). Daarnaast moeten de persoonsgegevens die worden verwerkt toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt (artikel 5.1, c) AVG - minimale gegevensverwerking).

Voorontwerp jeugddelinquentierecht

7. In het voorontwerp jeugddelinquentierecht worden bij de reacties op jeugddelinquentie een aantal actoren betrokken die binnen het kader van hun wettelijke opdrachten door het parket of de jeugdrechter worden aangeduid om de opgelegde of afgesproken maatregelen op te volgen. Drie van deze actoren worden in artikel 2 van het voorontwerp jeugddelinquentierecht gedefinieerd. Het betreft de gemeenschapsinstelling, het oriëntatiecentrum en de sociale dienst.

8. Daarnaast wordt in het voorontwerp jeugddelinquentierecht een rol weggelegd voor andere entiteiten die door het parket of de jeugdrechter worden aangeduid. Het betreft meer bepaald de "diensten" vermeldt in artikel 11, § 4, tweede lid, artikel 12, § 1, vierde lid, artikel 13, § 1, vijfde lid, artikel 20, § 4, tweede lid, artikel 21, § 1, derde lid, artikel 22, vierde lid, artikel 23, § 6, tweede lid en artikel 27, § 2, van het voorontwerp jeugddelinquentierecht. In het voorontwerp jeugddelinquentierecht wordt voorzien dat deze diensten later door de Vlaamse Regering worden aangeduid. Sporadisch wordt ook gewag gemaakt van "voorziening", zoals in artikel 22, tweede lid, voorontwerp jeugddelinquentierecht, maar deze term wordt niet gedefinieerd noch later door de Vlaamse Regering aangeduid.

9. Uit de voornoemde artikelen volgt dat de persoonsgegevens van de jeugddelinquent worden verwerkt in het kader van de uitvoering van de volgende maatregelen:

a) op het niveau van het openbaar ministerie:

- seponering en het verval van strafvordering na de uitvoering van voorwaarden
- bemiddeling
- uitvoeren van een positief project

b) op het niveau van de jeugdrechter en de jeugdrechtbank:

- bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg

- uitvoeren van een positief project
- de ambulante maatregel
- opgelegde voorwaarden
- delictgericht werken met de ouders en opvoedingsverantwoordelijken.

Deze door de Vlaamse Regering aan te wijzen “diensten” moeten instaan voor de begeleiding, ondersteuning en opvolging van de door het parket of de jeugdrechter aan de jongere aangeboden of opgelegde maatregelen.

10. De Commissie stelt vast dat de *diensten* noch in het voorontwerp jeugddelinquentierecht noch in het wijzigingsvoorontwerp gedefinieerd worden. Volgens de memorie van toelichting bij het voorontwerp jeugddelinquentierecht lijkt het om “*diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling (HCA-diensten)*” te gaan.² De Commissie merkt op dat in artikel 22, vierde lid, van het voorontwerp jeugddelinquentierecht het begrip “dienst” niet voorkomt. Er is daarentegen wel sprake van een “voorziening”, die ook niet in het wijzigingsvoorontwerp noch het voorontwerp jeugddelinquentierecht wordt gedefinieerd. In de memorie van toelichting bij het voorontwerp jeugddelinquentie wordt bij artikel 22 toegelicht dat de jongere wordt opgevolgd door een “voorziening, instelling of dienst”.³ In zoverre met de verwijzing naar een “instelling” een gemeenschapsinstelling kan worden bedoeld, kan met een “voorziening” geenszins een “dienst” worden bedoeld, aangezien de “voorziening” en de “dienst” samen worden vermeld. Er heerst bijgevolg onduidelijkheid over wie deze “diensten” en “voorzieningen” werkelijk zijn en of zij reeds bestaande diensten zijn met eigen opdrachten of louter ter uitvoering van (specifieke) opdrachten in het voorontwerp jeugddelinquentierecht in het leven worden geroepen.

11. Wat betreft de *gemeenschapsinstelling* bestaat haar opdracht erin dat zij de minderjarige (vermoedelijke) jeugddelinquent een programma aanbieden dat herstelgericht en pedagogisch werkt met het oog op het maximaliseren van de re-integratie (artikel 2, 4° voorontwerp jeugddelinquentierecht).

12. De Commissie merkt hierbij terzijde op dat in de memorie van toelichting bij het voorontwerp jeugddelinquentierecht wordt verwezen naar artikel 38 van hetzelfde voorontwerp, maar deze verwijzing lijkt niet juist. Artikel 38 handelt namelijk over de regeling inzake uithandengeving. Wellicht dient verwezen te worden naar artikel 40, afdeling 4, van hetzelfde voorontwerp die de oprichting van de “Gemeenschapsinstellingen en Vlaamse detentiecentra” regelt. Overigens lijkt de artikelsgewijze toelichting in de memorie van toelichting vanaf artikel 6 niet te corresponderen met de geïssueerde

² Memorie van toelichting voorontwerp jeugddelinquentie, p. 22. Zie ook de memorie van toelichting bij het voorontwerp, p. 11.

³ Memorie van toelichting voorontwerp jeugddelinquentie, p. 29.

artikelen in het hetzelfde voorontwerp. De Commissie roept de initiatiefnemers van het voorontwerp jeugddelinquentierecht op om de artikelen en toelichting op elkaar af te stemmen.

13. Een andere actor is het *oriëntatiecentrum*. Het oriëntatiecentrum heeft als opdracht een antwoord te formuleren op de vraag of de jongere al dan niet moet begeleid worden in een gesloten residentie en daarbij een oriëntatievoorstel te formuleren (art. 2, 13° voorontwerp jeugddelinquentierecht). Dit oriëntatievoorstel impliceert het meeste aangewezen volgtraject voor een bepaalde jongere op grond van een multidisciplinaire screening en risicotaxatie (art. 2, 14° voorontwerp jeugddelinquentierecht).

14. Wat betreft de *sociale dienst* verwijst artikel 2, 21° van het voorontwerp jeugddelinquentierecht naar artikel 56 van het decreet van 12 juli 2013 *betreffende de integrale jeugdhulp*. Het betreft een Sociale Dienst voor Gerechtelijke Jeugdhulpverlening. Binnen het kader van de integrale jeugdhulp heeft deze sociale dienst de opdracht erover te waken dat de uitvoering van de gerechtelijke maatregelen die door de jeugdrechtbank of jeugdrechter worden opgelegd, verloopt volgens een handelingsplan dat, in samenspraak met de betrokken partijen en de jeugdhulpaanbieders, op aanvraag van de sociale dienst wordt opgesteld (art. 58 van hetzelfde decreet).

15. De aandacht van deze actoren gaat uit naar de personen die het voorwerp uitmaken van hun toegewezen opdrachten, namelijk de minderjarige, de ouders of, in voorkomend geval, het slachtoffer en degenen die in het raam van de regeling betrokken zijn bij de jeugdhulpverlening aan de vermelde personen, zoals de opvoedingsverantwoordelijken. Het is dan ook van belang dat de opdrachten van de onderscheiden diensten en voorzieningen uitdrukkelijk in het voorontwerp jeugddelinquentierecht worden vastgelegd, los van de specifieke opdrachten die zij door het parket of de jeugdrechter krijgen toegewezen. Alleen op die manier kan in het licht van de finaliteit de proportionaliteit van de gegevensverwerking beoordeeld worden. De Commissie is bijgevolg van oordeel dat deze “diensten” en de “voorziening” in de definities van artikel 2 van het voorontwerp jeugddelinquentierecht moeten opgenomen worden. Ook hun eventuele verwevenheid met andere (reeds bestaande) opdrachten moet in de memorie van toelichting uitgeklaard worden.

Het wijzigingsvoorontwerp

16. Er wordt in het voorontwerp jeugddelinquentierecht een artikel 39/1 ingevoegd door artikel 87 van het wijzigingsvoorontwerp. Paragraaf 1, eerste lid van dit artikel 39/1 bepaalt dat met het oog van de opdrachten toegewezen aan het oriëntatiecentrum, de gemeenschapsinstelling, de sociale dienst en de diensten voor herstelgerichte en constructieve handeling “*persoonsgegevens van de minderjarige, zijn ouders en, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijken en, in*

voorkomend geval, de slachtoffers, inclusief gegevens over de gezondheid als vermeld in artikel 9 en de persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten als vermeld in artikel 10 van de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (worden) verwerkt".

17. De Commissie stelt vast dat ervoor wordt gekozen om met een algemene bepaling in het wijzigingsvoorontwerp de gegevensverwerking in het voorontwerp jeugddelinquentierecht vast te leggen. Volgens het tweede lid van artikel 39/1, § 1 kan de Vlaamse Regering de wijze waarop en de vorm waarin de verwerking van de persoonsgegevens door de verschillende actoren zal gebeuren, nader uitwerken en regelen.

18. De initiatiefnemers van het wijzigingsvoorontwerp nemen blijkens de memorie van toelichting aan dat artikel 6 AVG voor zowel de identificatiegegevens als voor de gezondheidsgegevens de toelaatbaarheidsgrond vormt.⁴ De Commissie merkt echter op dat de verwerking van gezondheidsgegevens wordt geregeld door artikel 9 AVG. Daarbij geldt het uitgangspunt dat de verwerking ervan principieel verboden is, tenzij de verwerking noodzakelijk is met het oog op de in artikel 9.2 AVG genoemde uitzonderingen. De Commissie is van oordeel dat de verwerking van de persoonsgegevens kan gegrond worden op artikel 9.2, f) AVG, wat betreft het parket en de jeugdrechtbank, enerzijds, en wat betreft de andere actoren op artikel 9.2, h), *juncto* artikel 6,1, c), AVG, anderzijds. Beide bepalingen voorzien in de verwerking van gezondheidsgegevens wanneer het gerecht handelt in het kader van zijn rechtsbevoegdheid en door 'sociale diensten' in het kader van hun toegewezen opdrachten. De Commissie nodigt de initiatiefnemers van het wijzigingsvoorontwerp dan ook uit om de memorie van toelichting in die zin aan te passen.

19. Wat betreft de gebruikte terminologie in artikel 39/1, § 1, tweede lid merkt de Commissie op dat de term "Privacycommissie" niet zinvol is, aangezien bij de inwerkingtreding van het decreet jeugddelinquentierecht de AVG van toepassing zal zijn, en de "Privacycommissie" daarmee zal opgeheven zijn. Deze term moet vervangen worden door de "*Gegevensbeschermingsautoriteit*" die de rechtsoptvolger is van de Privacycommissie.⁵

20. De Commissie stelt vast dat artikel 39/3, eerste lid, dat door artikel 89 van het wijzigingsvoorontwerp in het voorontwerp jeugddelinquentierecht wordt ingevoegd, bepaalt dat de opdrachten van de actoren ook kunnen worden toegewezen "*bij of krachtens dit decreet*". De memorie

⁴ Memorie van toelichting bij het voorontwerp, p. 11.

⁵ Artikelen 2 en 3 van de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*.

van toelichting bij het wijzigingsvoorontwerp bevestigt dat de opdrachten "*hen (ook) later worden toegewezen in de besluiten die uitvoering geven aan dit decreet*". De Commissie herhaalt dat zowel de WVP als de AVG in het licht van de finaliteit en de proportionaliteit vereisen dat de opdrachten in het voorontwerp jeugddelinquentierecht moeten afgebakend worden, en dus niet (later) kunnen toegewezen worden door middel van een besluit van de Vlaamse Regering.

21. Voorts wordt door artikel 87 van het wijzigingsvoorontwerp, dat artikel 39/1, § 2 in het voorontwerp delinquentierecht invoegt, het "*hoofd*" van het agentschap Jongerenwelzijn als de verwerkingsverantwoordelijke aangeduid, zij het enkel met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens "*met het oog op uitvoering van de opdrachten van het oriëntatiecentrum en van de sociale dienst*". De Commissie vraagt zich af waarom de andere actoren, met name de gemeenschapsinstelling en de diensten, niet als "verwerkingsverantwoordelijke" voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van hun toegekende opdrachten worden aangeduid. Zo lijkt een oriëntatiecentrum een gemeenschapsinstelling te zijn of een afdeling ervan, maar met een onderscheiden opdracht. Ook de andere genoemde actoren verwerken persoonsgegevens van de jongeren binnen het kader van hun door het parket of de jeugdrechter toegewezen specifieke opdrachten waarbij de vraag rijst of zij als een verwerkingsverantwoordelijke moeten beschouwd worden. De Commissie is van oordeel dat het wijzigingsvoorontwerp hierin duidelijkheid moet brengen.

B. Proportionaliteit

22. Het wijzigingsvoorontwerp noch het voorontwerp jeugddelinquentierecht legt vast welke categorieën persoonsgegevens de besproken actoren mogen verwerken in het kader van hun door de het parket of de jeugdrechter toegewezen specifieke opdrachten. Hoewel het hierboven besproken artikel 87 van het wijzigingsvoorontwerp ook de verwerking van de persoonsgegevens van slachtoffers vermeldt, worden zij niet meer specifiek bij een welbepaalde actor ondergebracht.

23. Uit de memorie van toelichting bij het wijzigingsvoorontwerp blijkt dat in het algemeen alle actoren quasi dezelfde categorieën van persoonsgegevens (kunnen) verwerken, met name de identificatiegegevens en de gerechtelijke gegevens van de jongere. De identificatiegegevens van de ouders kunnen alleen door de dienst worden verwerkt die door de jeugdrechter is aangeduid inzake een maatregel waarbij ook de ouders worden betrokken (art. 27 voorontwerp jeugddelinquentierecht).

24. Op het eerste gezicht mogen gezondheidsgegevens, waaronder het medisch dossier, alleen door het oriëntatiecentrum, de gemeenschapsinstelling en de sociale dienst worden verwerkt. Maar de memorie van toelichting verwijst ook naar artikel 22, vierde lid, van het voorontwerp jeugddelinquentierecht, waarin ook "voorzieningen" een rol krijgen toebedeeld (zie randnummer 10).

Nu deze “voorzieningen” niet gedefinieerd worden, verkeert de Commissie in de onmogelijkheid om de proportionaliteit van de gegevensverwerking te beoordelen.

25. Met betrekking tot de gegevensverwerking door het oriëntatiecentrum vraagt de Commissie zich af wat onder “gegevens m.b.t. het middelengebruik” en het “medisch dossier” moet worden verstaan. Het wijzigingsvoorontwerp noch het voorontwerp jeugddelinquentierecht geven enige duiding. De Commissie is van oordeel dat deze terminologie in het voorontwerp jeugddelinquentierecht moet gedefinieerd worden.

26. Op dezelfde wijze als met betrekking tot de diensten en voorzieningen opgemerkt, worden de gegevenscategorieën die door de verschillende actoren mogen verwerkt worden louter in de memorie van toelichting gelegitimeerd.⁶ De Commissie kan deze aanpak niet bijtreden, en is van oordeel dat de gegevenscategorieën in het voorontwerp jeugddelinquentierecht moeten opgenomen worden zodat duidelijk is welke actoren welke gegevenscategorie(ën), in het licht van hun specifieke opdrachten (finaliteit), mogen verwerken. De Commissie benadrukt dat deze actoren persoonsgegevens verwerken die tot de kern van het privéleven behoren, zoals in verband met geestelijke gezondheidszorg, seksualiteit en alcoholproblemen.⁷

27. Door artikel 87 van het wijzigingsvoorontwerp wordt artikel 39/1, § 1, tweede lid in het voorontwerp jeugddelinquentierecht ingevoegd. Dit artikel regelt de “uitwisseling” van persoonsgegevens. De Commissie stelt vast dat deze bepaling alleen de “diensten” viseert, en dus geen betrekking heeft op het oriëntatiecentrum, de gemeenschapsinstelling, de sociale dienst of de voorzieningen. De Commissie begrijpt de woorden “*worden uitgewisseld*” in die zin dat het (wellicht) gaat om de persoonsgegevens die zij voor het eerst *ontvangen* van het parket of de jeugdrechtbank wanneer zij worden aangeduid om een bepaalde specifieke opdracht uit te voeren. De Commissie gaat er bijgevolg vanuit dat het gaat om gegevens die in deze context in een eerste fase aan de diensten worden verstrekt. Niettemin is de Commissie van oordeel dat de initiatiefnemers hierin klaarheid moeten brengen.

28. Vervolgens stelt de Commissie vast dat artikel 39/1, § 1, tweede lid, lijkt uit te gaan van een *impliciete* bevoegdheid van deze diensten om de gegevenscategorieën die worden verstrekt *zelf* te regelen, aangezien de Vlaamse Regering daaromtrent nadere regels “*kan*” uitwerken. De Vlaamse Regering kan dus ook beslissen om dat niet te regelen en dat over te laten aan de actoren zelf.

⁶ Memorie van toelichting bij het voorontwerp, p. 12.

⁷ Artikel 11, § 1 derde lid, voorontwerp jeugddelinquentierecht.

29. Ook hier is de Commissie van oordeel dat de omstandigheden waarin en de voorwaarden waarbij persoonsgegevens aan de diensten mogen of moeten doorgegeven worden uitdrukkelijk in het voorontwerp jeugddelinquentie moeten vastgelegd worden. Het uitwerken van de modaliteiten om persoonsgegevens door te geven kan vervolgens, na advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit, in een besluit van de Vlaamse Regering geregeld worden. De Commissie nodigt de initiatiefnemers van het wijzigingsvoorontwerp uit om het artikel 39/1, § 1, tweede lid in die zin aan te passen.

30. Het eerste lid van artikel 39/3 ingevoegd in het voorontwerp jeugddelinquentierecht door artikel 89 van het wijzigingsvoorontwerp luidt als volgt :

"Artikel 39/3. De diensten, vermeld in artikel 11, paragraaf 4, tweede lid, artikel 12, paragraaf 1, vierde lid, artikel 13, paragraaf 1, vijfde lid, artikel 20, paragraaf 4, tweede lid, artikel 21, paragraaf 1, derde lid, artikel 22, vierde lid, artikel 23, paragraaf 6, tweede lid en artikel 27, paragraaf 2, het oriëntatiecentrum, de gemeenschapsinstelling en de sociale dienst wisselen onder elkaar persoonsgegevens uit met het oog op de uitvoering van de hun toegewezen opdrachten, geregeld bij of krachtens dit decreet".

31. In tegenstelling tot wat wordt bepaald in 39/1, § 1, tweede lid (artikel 87 van het wijzigingsvoorontwerp), wordt in artikel 39/3 expliciet vermeld dat de diensten, het oriëntatiecentrum, de gemeenschapsinstelling en de sociale dienst "onder elkaar" persoonsgegevens uitwisselen met het oog op de uitvoering van de hun toegewezen opdrachten.

32. De Commissie begrijpt de context van de gegevensuitwisseling in die zin dat nadat de actoren de persoonsgegevens hebben ontvangen (eerste fase, randnummer 27) de persoonsgegevens vervolgens aan elkaar kunnen doorgegeven worden (tweede fase). Daarbij gelden volgens het tweede lid van artikel 39/3 van het voorontwerp 2 voorwaarden:

"1° de gegevensuitwisseling heeft alleen betrekking op gegevens die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de aan de diensten, vermeld in het eerste lid, toegewezen opdrachten;

2° de gegevens worden uitgewisseld in het belang van de personen tot wie de diensten, vermeld in het eerste lid zich richten;

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over de vorm waarin en de wijze waarop de persoonsgegevens worden uitgewisseld.

Volgens de memorie van toelichting bij het wijzigingsvoorontwerp kan deze uitwisseling niet worden beschouwd als een "algehele machtiging voor het doorgeven van eender welke informatie die binnen een bepaalde casus beschikbaar is".⁸

⁸ Memorie van toelichting bij het voorontwerp, p. 13.

33. De Commissie stelt vast dat de eerste van de twee genoemde voorwaarden een loutere parafrasering is van het principe van noodzakelijkheid als een van de basisvoorwaarden van het persoonsgegevensbeschermingsrecht, en dus geen concrete meerwaarde heeft. De Commissie merkt vooreerst op dat iedere verwerking van persoonsgegevens moet noodzakelijk zijn. Daaruit volgt dat de noodzakelijkheid van de verwerking in het wijzigingsvoorontwerp moet geconcretiseerd worden, wat niet het geval is. Daarnaast vraagt de Commissie zich af welk belang wordt bedoeld en van welke personen precies en wie de afweging moet maken? Ook hier tast de Commissie in het duister.

34. In de memorie van toelichting bij het wijzigingsvoorontwerp wordt voorts gezegd dat er maximaal naar wordt gestreefd om de personen over de informatieoverdracht te informeren. In dat verband begrijpt de Commissie niet wat daarmee precies wordt beoogd, tenzij daarmee (een zekere mate van) een instemmingsrecht van de betrokkenen wordt nagestreefd. Maar uit niets blijkt dat de mening of stem van de betrokkenen effectief enige invloed heeft op de beslissing van de actoren om gevoelige persoonsgegevens door te geven.

35. De Commissie is dan ook van oordeel dat het tweede lid van artikel 39/3 te vaag is geformuleerd en, in weerwil van wat door de memorie van toelichting wordt vooropgesteld, dat dit de deur open zet naar een ongecontroleerde uitwisseling van persoonsgegevens tussen de actoren.

36. Vervolgens blijkt uit hetzelfde artikel dat de Vlaamse Regering de modaliteiten kan regelen. De Commissie is van oordeel dat het ontwerp van besluit voor advies aan de Gegevensbeschermingsautoriteit moet worden voorgelegd.

Samenvattend

37. Samenvattend herinnert de Commissie eraan dat de jeugdzorg gepaard gaat met de verwerking van persoonsgegevens die een (hoog) risico vormt voor de rechten en vrijheden van zowel de minderjarige als de ouders, en buiten de jeugdzorg (verregaande) implicaties kan hebben in hun maatschappelijke omgeving. Behalve de verwerking van gerechtelijke- en gezondheidsgegevens wordt er zelfs ook aan gedacht om de mogelijkheden die moderne technologieën op het vlak van monitoring en toezicht van de jongere bieden (geolokalisatie) te benutten.⁹ Dit betekent dat de wetgeving die de verwerking van deze persoonsgegevens toelaat met adequate waarborgen moet zijn omkleed.

38. De Commissie stelt vast dat de persoonsgegevens van de betrokkenen door de actoren voor meerdere doeleinden (kunnen) worden verwerkt. Zo verwerken bijvoorbeeld de sociale diensten

⁹ Memorie van toelichting voorontwerp jeugddelinquentierecht, p. 9.

persoonsgegevens in het kader van gerechtelijke maatregelen, enerzijds, en medische hulpverlening, anderzijds. Daarnaast verwerken ook de andere genoemde actoren persoonsgegevens over de dezelfde personen, maar voor verschillende opdrachten. De Commissie begrijpt dat de toegekende opdrachten elkaar kunnen overlappen en sprake kan zijn van een multidisciplinaire aanpak bij de opgelegde maatregelen. Dat brengt evenwel met zich mee dat in het wijzigingsvoorontwerp duidelijk moet vastgelegd worden wie welbepaalde categorieën persoonsgegevens mag verwerken, waaronder doorgeven, en welke, waarvoor en wanneer. Op basis van de redactie van de artikelen 87 en 89 van het wijzigingsvoorontwerp kan de Commissie geen duidelijke antwoorden op deze vier vragen terugvinden en kan bijgevolg niet anders dan vaststellen dat de nodige waarborgen niet in het voorontwerp aanwezig zijn.

39. De Commissie wijst erop dat het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling een belangrijke bijdrage kan leveren om aan bovengenoemde opmerkingen tegemoet te komen. Overigens is het uitvoeren van gegevensbeschermingseffectbeoordeling voor de hierboven besproken verwerkingen een verplichting op grond van artikel 35 AVG.

Dienstenintegrator

40. In de derde paragraaf van artikel 39/1, dat door artikel 87 van het wijzigingsvoorontwerp in het voorontwerp jeugddelinquentierecht wordt ingevoegd, wordt het eHealth-platform en de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid als dienstenintegratoren aangeduid. Op die manier wordt in het wijzigingsvoorontwerp gekozen om voor de elektronische gegevensuitwisseling geen beroep te doen op de dienstverlening van de Vlaamse dienstenintegrator. De keuze voor een andere dienstenintegrator is mogelijk op grond van artikel 3 van het decreet van 13 juli 2012 *houdende de oprichting en organisatie van een Vlaamse dienstenintegrator*. De Commissie heeft hierbij geen bijzondere opmerkingen.

41. De Commissie stelt vast dat de initiatiefnemers van het wijzigingsvoorontwerp met het oog op de toepassing van de AVG rekening houden met het al dan niet voortbestaan van het systeem van machtigingen.¹⁰ Hoewel dit niet met zoveel woorden wordt gezegd, wordt wellicht bedoeld op het systeem van machtigingen waarvoor de Vlaamse Toezichtcommissie en het Sectoraal Comité van de Sociale Zekerheid en van de Gezondheid bevoegd zijn. De Commissie beveelt de initiatiefnemers van het voorontwerp inderdaad aan de hervormingen die door de AVG worden doorgevoerd op de voet te volgen.

¹⁰ Memorie van toelichting bij het wijzigingsvoorontwerp, p. 12

Rapportering en wetenschappelijk onderzoek

42. Door artikel 88 van het wijzigingsvoorontwerp wordt een nieuw artikel 39/2 in het voorontwerp jeugddelinquentie ingevoegd, waarbij het eerste lid betrekking heeft op de gegevensverwerking met het oog op wetenschappelijk onderzoek inzake de effectiviteit van de reacties die voorzien worden in het voorontwerp jeugddelinquentierecht. Het betreft *"geanonimiseerde of gecodeerde persoonsgegevens"* die door de hierboven besproken actoren aan de Vlaamse Overheid worden bezorgd. Het tweede lid bepaalt dat de Vlaamse Regering nadere regels kan bepalen over de vorm waarin en de wijze waarop de *"persoonsgegevens"* worden uitgewisseld, dan wel de wijze waarop de persoonsgegevens worden gecodeerd. In het derde lid worden gecodeerde persoonsgegevens gedefinieerd als *"persoonsgegevens die slechts door middel van een code in verband kunnen worden gebracht met een geïdentificeerd of identificeerbaar persoon"*.

43. De Commissie merkt op dat aangezien het wijzigingsvoorontwerp refereert aan de AVG er dan ook alleen kan gebruik gemaakt worden van de begrippen en terminologie zoals deze in de AVG worden vastgelegd. Zo komt term "gecodeerde persoonsgegevens" niet in de AVG aan bod. De Commissie beveelt aan de term "gecodeerde persoonsgegevens" te vervangen door *"gepseudonimiseerde persoonsgegevens"*. Artikel 4, 5) AVG omschrijft "pseudonimisering" als *"het verwerken van persoonsgegevens op zodanige wijze dat de persoonsgegevens niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt, mits deze aanvullende gegevens apart worden bewaard en technisch en organisatorische maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon worden gekoppeld"*. De Commissie verwijst in dat verband naar de *nota betreffende anonieme, gecodeerde en niet-gecodeerde gegevens in het raam van statistisch en wetenschappelijke onderzoeken* die de initiatiefnemers van het wijzigingsvoorontwerp kan helpen.¹¹

44. Het tweede lid van artikel 39/2 bepaalt dat de Vlaamse Regering de regels bepaalt over de *vorm waarin en de wijze waarop de persoonsgegevens worden uitgewisseld. Ze bepaalt, in voorkomend geval, ook de wijze waarop de persoonsgegevens worden gecodeerd.*

45. De Commissie merkt hierbij op dat het principe wordt gehanteerd dat eerst wordt gewerkt met geanonimiseerde gegevens en slechts indien dat niet mogelijk is om het beoogde resultaat te bereiken, met gepseudonimiseerde (gecodeerde) persoonsgegevens wordt gewerkt.

¹¹<https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/Note%20concernant%20les%20donna%20anonymes%20cod%C3%A9es%20et%20non%20cod%C3%A9es%205%200%20NL.pdf>.

46. Voorts is de Commissie van oordeel dat het besluit van de Vlaamse Regering voorafgaand voor advies aan de Gegevensbeschermingsautoriteit moet worden overlegd. Zoals hierboven opgemerkt is dat een verplichting die door de AVG wordt opgelegd.

OM DEZE REDENEN

Brengt een **ongunstig** advies uit op de tekst van het voorontwerp gelet op de fundamentele opmerkingen in de randnummers 10, 15, 18, 20, 21, 22, 24 tot en met 29, en 33 tot en met 38.

De Wnd. Administrateur,

De Voorzitter,

(get.) An Machtens

(get.) Willem Debeuckelaere